

Asia: VN/18678/2026

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta eräille kaupungeille nuorten työllisyyttä edistäviin hankkeisiin vuosina 2026-2028

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräille kaupungeille nuorten työllisyyttä edistäviin hankkeisiin.

Into pitää ehdotuksen tavoitteita kannatettavina. On tärkeää, että nuorisotyöttömyyden kasvuun ja kaupunkialueiden sisäiseen eriytymiskehitykseen vastataan kohdennetuilla toimilla. Myönteistä on, että asetus tunnistaa työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat (NEET) ja heikommassa työmarkkina-asemassa olevat nuoret sekä monialaisen yhteistyön ja hyvinvointia tukevien palvelujen merkityksen osana työllistymisen edistämistä.

Into katsoo, että asetusta ja sen perustelumistiötä tulee kuitenkin täydentää erityisesti kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien ja kokonaisvaltaista tukea tarvitsevien nuorten näkökulmasta. Monilla kohderyhmään kuuluvilla nuorilla työllistymisen esteet eivät liity ensisijaisesti työnhakuun tai työmarkkinoihin, vaan niiden taustalla on samanaikaisesti esimerkiksi koulutuksen keskeytymistä, toimintakyvyn heikkenemistä, mielenterveysongelmia, taloudellisia vaikeuksia, päihteidenkäytön haasteita tai asumisen ongelmia. Näissä tilanteissa työllistymisen edistäminen edellyttää pitkäjänteistä, yksilöllistä, rinnalla kulkevaa ja aidosti monialaista tukea, jossa nuoren työ- ja toimintakyvyn sekä osaamisen ja valmiuksien vahvistaminen tukevat työllistymistavoitteita. Olennaista on kiinnittää huomiota myös palvelujen yhteensovittamiseen ja sujuviin, katkeamattomiin palvelupolkuihin nuoren näkökulmasta.

Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta osana pilottien toteutusta

Into katsoo, että vaikka asetuksessa monialainen yhteistyö tunnistetaan tärkeäksi tavoitteeksi, jäävät yhteistyön sisältö ja keskeiset toimijat varsin yleiselle tasolle. Into painottaa, että sekä pilotteja valmisteleviin yhteistyörakenteisiin että käytännön monialaiseen toteutukseen tulee kytkeä

systemaattisesti mukaan etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan sekä nuorten arjessa toimivien organisaatioiden asiantuntemus. Näiltä toimijoilta löytyy kosketuspinta myös niihin nuoriin, jotka eivät käytä viranomaispalveluita tai joiden palvelupolut ovat katkenneet.

Etsivä nuorisotyö tavoittaa nuoria, jotka ovat usein palvelujärjestelmän ulkopuolella, ja tukee heitä kiinnittymään tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Nuorten työpajatoiminta puolestaan vahvistaa arjenhallintaa, osaamista ja työelämävalmiuksia sekä toimii siltana palvelujen, koulutuksen ja työelämän välillä. Käytännössä monen nuoren palvelupolku rakentuu etsivän nuorisotyön, Ohjaamon, nuorten työpajatoiminnan sekä työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelujen yhteistyölle. Into esittää, että asetuksen perustelumuiiota tulee täydentää kohdasta, jossa kuvataan pilottien keskeisiä yhteistyötahoja ja palvelukokonaisuutta.

Into pitää tärkeänä, että palvelujärjestelmää kehitetään ja uusia malleja innovoidaan, mutta pilottien ei kuitenkaan tule rakentaa irrallisia, päällekkäisiä ja lyhytkestoisia toimintamalleja, vaan kiinnittyä osaltaan olemassa olevaan palvelujärjestelmään. Hankkeiden tulee vahvistaa pitkäjänteisiä yhteistyörakenteita ja mahdollistaa nuorten tuen jatkuminen myös hankekauden päätyttyä.

Huomiota heikoimmassa asemassa oleviin nuoriin

Into katsoo, ettei pelkkä kohderyhmän määrittely vielä varmista sitä, että eniten tukea tarvitsevat nuoret pääsevät mukaan hankkeisiin. Hankkeilta olisi perusteltua edellyttää kuvausta siitä, millä keinoin palvelujen ulkopuolella olevia nuoria tavoitetaan, miten osallistumisen esteitä poistetaan ja miten nuorten palvelupolut jatkuvat hankkeen päätyttyä. Tämä olisi tärkeää erityisesti niiden nuorten kohdalla, joiden eteneminen kohti koulutusta tai työelämää edellyttää pitkäjänteistä tukea. Tämä myös vahvistaisi hankkeiden kykyä tavoittaa kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia nuoria ja rakentaa heidän tarpeitaan vastaavia palvelukokonaisuuksia.

Into katsoo, että myös hankkeiden arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, miten kaupungit tavoittavat vaikeimmassa asemassa olevat nuoret. Lisäksi Into toteaa, ettei pilottien vaikuttavuuden arvioinnissa tule painottaa yksinomaan työllistymistä. Erityisesti kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien nuorten kohdalla merkittäviä tuloksia ovat myös palveluihin kiinnittyminen, työ- ja toimintakyvyn vahvistuminen, koulutukseen hakeutuminen, arjen hallinnan paraneminen sekä osallisuuden lisääntyminen. Nämä ovat usein välttämättömiä vaiheita matkalla kohti kestävästä työllistymisestä.

Palvelujärjestelmän kehittämistarpeet

Into pitää tärkeänä panostusta nuorten työllisyyden edistämiseen kaupunkipilottien avulla. Pilotit tarjoavat mahdollisuuden kehittää ratkaisuja kasvaneeseen nuorisotyöttömyyteen ja vahvistaa nuorten palveluja aikana, jolloin tarve niille on suuri. Into painottaa, että pilottien tulee vahvistaa yhteistyötä laajasti eri toimijoiden välillä sekä sitä kautta yhteistä vastuuta nuorten työllisyyden edistämisessä. Näin pilotit voivat tuottaa ratkaisuja, jotka parantavat palvelujärjestelmän vaikuttavuutta ja tukevat myös heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien sekä monialaista tukea

tarvitsevien nuorten mahdollisuuksia kiinnittämään tarkoituksenmukaisiin palveluihin ja edetä kohti koulutusta ja työelämää.

Into pitää ymmärrettävänä, että pilottivaiheessa rahoitusta kohdennetaan suuriin kaupunkeihin, joissa työttömien nuorten määrä ja alueellinen eriytyminen ovat merkittäviä. Samalla Into toteaa, että myös monissa pienemmissä kunnissa nuorisotyöttömyys ja nuorten palvelutarpeet ovat erittäin suuria suhteessa kunnan väestöpohjaan. Rajausta johtaa tilanteeseen, jossa osa kaikkein haastavimmista nuorten työllisyystilanteista jää pilotin ulkopuolelle. Siksi Into pitää tärkeänä, että pilotin tulokset arvioidaan huolellisesti ja että toimiviksi osoittautuneet toimintamallit voidaan myöhemmin levittää valtakunnallisesti myös pienempiin kuntiin valtion erillisellä tuella. Into näkee, että pilottien laajempi merkitys syntyykin siitä, miten hyvin niiden tuloksia voidaan hyödyntää osana koko Suomen nuorten työllisyyttä edistävää palvelujärjestelmää.

Pietikäinen Reetta

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta